

Incitamentsystemet i Finland

En kartläggning över finska incitamentsystemet och medie-
diskussionen kring det

Hanna Hedengren

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Film & Television
Identifikationsnummer:	5999
Författare:	Hanna Hedengren
Arbetets namn:	Incitamentsystemet i Finland – En kartläggning av det finska incitamentsystemet och mediediskussionen kring det
Handledare (Arcada):	Maria Bäck
Uppdragsgivare:	
<p>Sammandrag:</p> <p>I Finland har det i början av år 2017 tagits i bruk ett produktionsincitament för den audiovisuella branschen som gör att både finska och utländska produktioner nu har möjlighet att få upp till 25 % ersättning på utgifter så som löner och tjänster för en produktion som gjorts i Finland. Arbetet är en litteraturstudie som fokuserar på att på ett begripligt sätt klargöra vad produktionsincitamentet innebär samt, med hjälp av belysande exempel från mediedebatten kring ämnet, ta reda på hurdana följder man räknar med att det kan föra med sig. Arbetet är fyrdelat, där den första delen beskriver vad ett produktionsincitament är och allmänna riktlinjer för incitamentet. Andra delen av arbetet tar upp bakgrunden till incitamentet i Finland och problematiken med att vara ett av få länder som inte har ett incitament i bruk. Del tre i arbetet är en utredning av hur det finska produktionsincitamentet är uppbyggt och hur det fungerar. I den fjärde delen diskuteras hur incitamentet kan tänkas påverka i Finland med exempel från övriga länder som haft sina incitament i bruk en längre tid. Arbetet avgränsas till att ta upp lång fiktion i exempel för incitamentet. Kapitlet om incitamentets påverkan begränsas till att ta upp länder inom Europa som exempel. De viktigaste källorna för arbetet är Undervisnings- och Kulturministeriets publikation om incitamentet, information från Tekes webbsidor, i form av den administrerande myndigheten samt information från Audiovisual Finlands webbsidor, som den drivande kraften bakom bearbetandet av incitamentet.</p>	
Nyckelord:	Incitament, filmproduktion, understöd, finansiering, mediedebatt, mediebransch
Sidantal:	32
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Film & Television
Identification number:	5999
Author:	Hanna Hedengren
Title:	The production incentive in Finland – An examination of the Finnish production incentive illustrated by the media debate around it
Supervisor (Arcada):	Maria Bäck
Commissioned by:	
<p>Abstract:</p> <p>Since the beginning of 2017 Finland has begun offering production incentives for audio-visual productions. The incentive is available for both Finnish and international productions and offers up to 25 % cash rebate for production expenses in Finland, such as salaries and services. The thesis is a literature review that aims to clarify what a production incentive is and to investigate possible effects of it through illustrative examples from the media debate. The thesis is divided into four parts, of which the first part describes what a production incentive is and common guidelines for it. The second part highlights the background of the Finnish incentive and the problem of being one of only a few countries that does not offer any incentives for productions. The third part of the thesis is a breakdown of how the Finnish incentive is structured and how it works. The fourth part discusses how the incentive might affect Finland based on examples from other countries that have had their incentives for a few years. The thesis is limited to feature film as examples for the incentive. The chapter of the possible effects of the incentive is limited to examples from other European countries.</p> <p>The main sources are the Ministry of Education and Culture's publication of the Finnish incentive, information from Tekes webpages, as the managing authority, and information from Audiovisual Finland's webpages, as the driving force behind the development of the incentive.</p>	
Keywords:	Incentive, film production, subsidy, financing, media debate, media industry
Number of pages:	32
Language:	Swedish
Date of acceptance:	

OPINNÄYTE	
Arcada	
Koulutusohjelma:	Elokuva ja Televisio
Tunnistenumero:	5999
Tekijä:	Hanna Hedengren
Työn nimi:	Suomen tuotantokannustin – Kartoitus Suomen kannustinjärjestelmästä ja mediakeskustelusta sen yhteydessä
Työn ohjaaja (Arcada):	Maria Bäck
Toimeksiantaja:	
<p>Tiivistelmä:</p> <p>Suomessa on vuoden 2017 alussa otettu käyttöön uusi kannustinjärjestelmä audiovisuaaliselle alalle jonka myötä suomalaiset ja ulkomaalaiset tuotannot voivat saada jopa 25 % korvausta tuotannossa syntyneistä kuluista kuten palkoista ja palveluista. Opinnäyte on kirjallisuustutkimus, jonka päämääränä on ymmärrettävällä tavalla selvittää mitä tuotantokannustin käytännössä merkitsee ja minkälaisia vaikutuksia sen odotetaan tuovan mukanaan. Työ on jaettu neljään osaan, joista ensimmäinen selvittää mikä tuotantokannustin on ja mitkä ovat yleiset käytännöt kannustimen suhteen. Toisessa osassa nostetaan esille Suomen kannustimen tausta ja tuotantokannustimen olemattomuuden haitat. Kolmas osa on selvitys suomen kannustinmallista ja miten se käytännössä toimii. Työn neljäs osa käsittelee kannustimen mahdollista vaikutusta, käyttäen esimerkkejä maista joissa on jo jonkin aikaa ollut vastaava kannustin käytössä. Opinnäyte on rajattu käsittelemään pitkää fiktioelokuvaa kannustimen esimerkkinä. Osa kannustimen mahdollisesta vaikutuksesta on rajattu käsittelemään Euroopan maita esimerkeissä. Lähteinä toimii lähinnä Opetus- ja Kulttuuriministeriön julkaisu tuotantokannustimesta, tietoa Tekesin nettisivuilta kannustinta hallinnoivana viranomaisena sekä tietoa Audiovisual Finlandin nettisivuilta kannustinta työstävänä organisaationa.</p>	
Avainsanat:	Kannustin, elokuvatuotanto, tuki, rahoitus, mediakeskustelu, media-ala
Sivumäärä:	32
Kieli:	Ruotsi
Hyväksymispäivämäärä:	

INNEHÅLL

1	Inledning.....	7
1.1	Syfte, mål och avgränsning.....	7
1.2	Forskningsmetod och material.....	8
1.3	Centrala begrepp	9
2	Vad är ett produktionsincitament.....	10
2.1	EU:s regler om statligt stöd.....	12
2.2	Allmänna villkor för incitamentet	12
2.3	Tre modeller av produktionsincitament.....	14
3	Bakgrund till finska incitamentet	15
4	Finska incitamentsystemet.....	20
4.1	Kostnader godkända för kompensation	21
4.2	Villkor för kompensation.....	22
4.3	Rapportering och utbetalning.....	24
5	Diskussion kring incitamentet.....	26
6	Avslutning	29
	Källor	30

Figurer

Figur 1. Produktionsincitament i Europa. (Audiovisual Finland 2017b)	11
Figur 2. Ikitie, Matila Röhr Productions Oy, 2017 (Yle 19.7.2016)	17
Figur 3. Imaginaerum by Nightwish, Solar Films 2012 (Solar Films 2017).....	18
Figur 4. Hanna, Focus Features 2011 (IMDb 2017a).....	20
Figur 5. Budgetgränser för produktionsincitamentet i Finland (Tekes 2017a)	22

Tabeller

Tabell 1. Uppskattning av ekonomiska inverkan av incitamentet (UKM 2016, s. 27) ..	27
--	----

1 INLEDNING

I början av 2017 (1.1.2017) har man i Finland tagit i bruk ett incitamentsystem där audiovisuella produktioner i Finland får tillbaka en del av de utgifter som produktionen använt inom landet. Motsvarande produktionsincitament har redan flera år använts runtom världen med goda resultat. Incitamentsystemet för Finland har bearbetats av Audiovisual Finland (före detta Favex, Finnish Film & Audiovisual Export) sedan år 2008 eller 2009, beroende på källan. Enligt Päivi Kögäs artikel för YLE 10.12.2015 sedan år 2008, medan årtalet är 2009 enligt en intervju med Audiovisual Finlands f.d. verksamhetsledare Petra Theman i Sini Jääskeläinens examensarbete från Metropolia. I och med att Norge och Estland tog i bruk sina incitamentsystem i början av år 2016, och risken att bli utkonkurrerade på filmbranschen i och med det ökade en hel del, påskyndades beslutet om det finska produktionsincitamentet (YLE 10.12.2015).

Som blivande producent blev jag intresserad av att forska mer om vad det nya produktionsincitamentet i praktiken går ut på och hurdana följder man räknar med att det för med sig. I ett litet land som Finland tror jag inte att den inhemska filmbranschen har möjlighet att bli mycket större än den är, vilket är trist då jag ändå upplever att det finns väldigt mycket potential inom olika former av yrkesmässigt kunnande. Jag tror att samarbete är framtiden för filmbranschen, och att det nya produktionsincitamentet är ett gott steg i den riktningen för Finland. Incitamentsystemet ger möjlighet att lyfta fram finskt kunnande på internationell marknad.

1.1 Syfte, mål och avgränsning

Arbetet fokuserar på att på ett begripligt sätt klargöra vad produktionsincitamentet innebär och hurdana följder man räknar med att det kan föra med sig. Jag strävar efter att ta reda på hur det finska produktionsincitamentet är uppbyggt, hur det fungerar i praktiken, samt belysa processen med hjälp av mediedebatten kring den.

Arbetet är delat i fyra delar, där den första delen beskriver vad ett produktionsincitament är och allmänna riktlinjer för incitamentet. Andra delen av arbetet tar upp bakgrunden till incitamentet i Finland och problematiken med att vara ett av få länder som inte har

ett incitament i bruk. Del tre i arbetet är en utredning av hur det finska produktionsincitamentet är uppbyggt och hur det fungerar. I den fjärde delen diskuteras hur incitamentet kan tänkas påverka i Finland med exempel från övriga länder.

Forskningsfrågorna jag söker svar på är följande: Hur är det finska produktionsincitamentet uppbyggt? Vad kan man förväntas uppnå med det?

Målet med arbetet är i första hand att utöka min egen kunskap om ämnet inför en kommande karriär inom branschen och att arbetet även kunde fungera som informationskälla för andra producenter. I andra hand kunde arbetet även användas som en grund för fortsatt evaluering av systemet.

Arbetet avgränsas till att fokusera på lång fiktionsfilm som exempel för produktionsincitamentet. Arbetet går på så vis inte djupare in på dokumentärfilm, tv-serier eller animationsfilm vilka alla är produktionsformer berättigade till understöd enligt finska incitamentsystemets regler. Exempel från andra länder begränsas till att ta upp europeiska länder och deras incitamentsystem, då samtliga länder inom Europeiska Unionen följer EU:s regler om statligt stöd, och på så sätt har samma grundförutsättningar för sina produktionsincitament. Även länder så som t.ex. Island och Norge håller sig till samma grundregler, trots att de inte hör till EU utan endast är en del av det europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

1.2 Forskningsmetod och material

Arbetet är en litteraturgranskning, då målet är att sammanställa litteratur från forskningsområdet. Enligt Backman (2008, s. 72) är en litteraturgranskning en komprimerad sammanställning och överblick av vad man vet inom ett givet ämne eller problemfält. Enligt Patel & Davidson (2011, s. 12-13) kan arbetet ses som en explorativ eller deskriptiv undersökning, med målet att belysa och beskriva ett problemområde samt ligga som grund till vidare studier.

Som informationskällor fungerar främst webbsidor, dokument, nyhetsartiklar och pressmeddelanden utgivna av i sammanhanget aktuella organisationer så som t.ex.

Tekes som den administrerande myndigheten och Audiovisual Finland som den drivande kraften bakom arbetet för produktionsincitamentet. Utredningen av det finska produktionsincitamentet baserar sig på information främst från Undervisning- och Kulturministeriets publikation om produktionsincitamentet och Tekes webbsidor tillsammans med övriga källor. Kapitlet om den möjliga påverkan av produktionsincitamentet baserar sig på material från Tekes samt material publicerat om övriga länder som redan haft ett incitament i bruk i några år och deras resultat. Informationen om finska filmbranschen baserar sig till stor del på SES (Finlands Filmstiftelses) årsrapporter över åren 2010–2015. Avgränsningen är vid år 2015 på grund av att årsrapporten för år 2016 inte ännu publicerats vid tillfället för skrivandet av detta arbete.

1.3 Centrala begrepp

Finlands Filmstiftelse (FFS) eller Suomen Elokuvasäätiö (**SES**) är en stiftelse grundad 1969 med uppgift att stöda och utveckla den finska film- och audivisuela kulturen. Finlands Filmstiftelse är en självständig stiftelse inom verksamhetsområdet för kulturpolitik under Undervisnings- och Kulturministeriet. (SES 2017) Under åren 2010–2015 har SES totala understödsbudget varierat mellan ca 24 och ca 26 miljoner euro, varav ungefär halva summan gått till långfilmsproduktioner (SES årsstatistik 2010-15). För inhemska långa fiktionsfilmer består budgeten i allmänhet till ungefär 40 % av understöd från SES (UKM 2016, s. 8). Under de senaste åren har en produktion kunnat få upp till 800 000€, med undantag för en stor samproduktion med finsk majoritetsproducent som fått en miljon euro i understöd (SES årsstatistik 2010-15). Stiftelsens finansiering för understöd består av vinstmedel från Veikkaus Ab och RAY (SES 2017). I detta arbete hänvisar jag till Finlands Filmstiftelse som SES då det i allmänhet är den finska förkortningen som används i talspråk även på svenska.

Finlands filmkommission arbetar med att marknadsföra Finland som filminspelningsland på olika evenemang så som filmfestivaler samt hjälper utländska, och vid behov även inhemska produktioner med att arrangera inspelningar runtom i Finland genom att t.ex. söka inspelningsplatser, rekrytera lokala teammedlemmar, skådespelare och statister. Filmkommissionen hjälper även med administrativa arrangemang så som information om lov och finansiering. Filmkommissionen fungerar i praktiken främst genom de

regionala filmkommissionerna runtom Finland som ansvarar för respektive området. (Finlands Filmkommission 2017)

Innovationsfinansieringsverket **Tekes** är myndigheten som administrerar produktionsincitamentet i Finland. Tekes är en myndighet under arbets- och näringsministeriet vars uppgift är att finansiera tillväxt- och affärsinriktade innovationer. (Tekes 2017c)

Audiovisual Finland är en organisation som arbetar för den finska audiovisuella branschens tillväxt och internationalisering. Organisationens främsta uppgift är att marknadsföra finsk audiovisuell industri på internationell marknad. Inom Finland har Audiovisual Finland varit den drivande kraften bakom att bearbeta och få i bruk produktionsincitamentet. Fram till början av år 2016 hette organisationen Favex (Finnish Film & Audiovisual Export), vilket är orsaken till att det refereras till Favex i en stor del av källmaterialet till detta arbete. (Audiovisual Finland 2017a) I arbetet väljer jag att tala om Audiovisual Finland, då det är organisationens nuvarande namn.

IPR-rättigheter är en förkortning av begreppet immateriella rättigheter (intellectual property rights), och handlar i detta arbete noggrannare bestämt om upphovsrätt till konstnärliga verk så som filmer.

Multiplikatoreffekten är ett nationalekonomiskt begrepp som syftar på förhållandet (multipel) med vilket statliga investeringar eller skatteförändringar påverkar landets inkomstnivå och köpkraft. Multiplikeringen kommer från att då en person eller ett företag får en högre inkomst ökar också dess konsumtion. Därmed ökar också köpkraften hos nästa person eller företag i kedjan och så vidare. (Investopedia 2017)

2 VAD ÄR ETT PRODUKTIONSINCITAMENT

Produktionsincitamentet är ett understödssystem för den audiovisuella branschen med vilket en audiovisuell produktion kan få ekonomisk ersättning för utgifter inom ett visst land. Produktionen bör uppnå vissa krav för att ha rätt till understödet, och dessa krav varierar mellan olika länder. Målet med produktionsincitamentet är ändå det samma för alla länderna: att främja det egna landets audiovisuella kultur och kompetens, öka lan-

dets konkurrenskraft samt att få företagsverksamheten att växa inom olika tjänsteområden och internationaliseras. (UKM 2016, s.10)

Incitamentet är ett offentligt finansierat understöd med vilket man vill locka främst utländska produktioner eller internationella samproduktioner att göra sina produktioner, helt eller delvis, i landet som erbjuder produktionsincitamentet, och på så sätt öka landets omsättning och statens skatteinkomster. Olika versioner av produktionsincitament finns redan i flera länder världen över, i 19 länder i Europa år 2016, och nu även i Finland. (UKM 2016) Enligt rapporter har produktionsincitamentet i samtliga länder där det finns i bruk gett goda resultat (Audiovisual Finland 2017b). Figur 1 visar vilka länder inom Europa som har ett produktionsincitament i bruk. De ljusa områdena visar länder som har ett produktionsincitament, och de mörka områdena länder som inte har. (Audiovisual Finland 2017b)

Figur 1. Produktionsincitament i Europa. (Audiovisual Finland 2017b)

2.1 EU:s regler om statligt stöd

Inom Europeiska Unionen är statligt stöd för företagsverksamhet i princip förbjudet i enlighet med artikel 107.1 i EUF-fördraget, då det kan ge ett företag fördel jämfört med ett annat konkurrerande företag, och på så sätt oskäligt förvrider konkurrensen på EU:s inre marknad (TEM 2014).

Om inte annat föreskrivs i fördragen, är stöd som ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrider konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, oförenligt med den inre marknaden i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna. (Artikel 107.1 om statligt stöd i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt)

Statligt stöd är endast tillåtet ifall det ligger i allmänhetens intresse och hela samhället och ekonomin gynnas av det, samt kan stödjas inom ramen av EU:s regler för statligt stöd. Den s.k. gruppundantagsförordning avser stöd vars fördelar uppskattas överskrida de nackdelar som den eventuella snedvridningen av konkurrensen på den inre marknaden kan medföra. (TEM 2014) Produktionsincitamentet hör till de former av stöd där gruppundantagsförordningen tillämpas på basen av artikel 107.3 stycke d, om kultur och bevarande av kulturarv i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (UKM 2016, s. 13–16).

Reglerna för produktionsincitamentet måste i samtliga EU-länder utformas så att de uppfyller punkterna i artikel 54, så väl som artikel 1–12 i EU Kommissionens Förordning nr 651/2014 den 17 juni 2014. Detta betyder alltså att alla länder inom EU följer samma grundförutsättningar för sitt produktionsincitament. (UMK 2016, s. 13–16) För noggrannare information om vad dessa regler är, se EU Kommissionens Förordning nr 651/2014 den 17 juni 2014.

2.2 Allmänna villkor för incitamentet

Följande kapitel baserar sig på information från Tekes hemsidor och Undervisnings- och Kulturministeriets publikation om finska produktionsincitamentet samt information om EU:s regler för statligt stöd och information från bl.a. brittiska, irländska och norska filminstituten. Inom Europa har samtliga länder gemensamma mönster och grundläggande krav för produktionsincitamentet, inom ramen för EU:s regler om statligt stöd,

men villkoren och främst till exempel summorna för understöden varierar mellan länder. Nedan listas de vanligaste punkterna för kraven som framkommit i jämförelsen mellan länder som har ett produktionsincitament av något slag i bruk.

Det är inte automatiskt alla typer av produktioner som är berättigade till produktionsincitamentet, utan även i detta finns det stor variation mellan länder. De vanligaste produktionsformerna berättigade till understöd är:

- Lång fiktionsfilm
- Lång dokumentärfilm
- Lång animationsfilm
- Tv-drama

Övriga produktionsformer som beroende på landet kan vara berättigade till understöd:

- Kortfilmsproduktioner
- Korta dokumentärfilmer
- Spelutveckling

Följande punkter hör till produktionsformer som oftast inte är berättigade till understöd:

- Reklamfilmer
- Reality-tv
- Talkshower
- Musikvideoinspelning
- Inspelning av nöjes- eller sportevenemang
- Marknadsföringsfilmer gjorda för företag

Gemensamt för incitamentsystemen i samtliga länder är att det finns en del krav som produktionen bör uppfylla för att den ska vara berättigad till understöd. Ett krav på budgeten och andelen som spenderas inom landet i fråga finns alltid, men budgetgränserna för båda faktorerna varierar mycket länder emellan. I kraven inkluderas ofta också en eller flera av följande punkter:

- Produktionen ska ha ett distributionskontrakt
- Den färdiga produkten ska godkännas som en kulturprodukt och ska bilda en konstnärlig, unik helhet
- Produktionen ska använda sig av lokala konstnärliga eller andra färdigheter i form av t.ex. manus, regi, skådespelande, produktionsplanering, filmfotografi, musik eller dräktdesign

Vad som räknas till godkända utgifter följer även gemensamma grunder länderna emellan. Till godkända utgifter räknas oftast följande:

- Personalkostnader
- Hyra av utrymmen och utrustning
- Utgifter för boende samt rese- och transportkostnader
- Oftast godkänns kostnader som uppkommit både under pre-produktion, inspelning och post-produktion

2.3 Tre modeller av produktionsincitament

I Europa finns det tre grundmodeller för produktionsincitamenten som varje land i viss mån kan anpassa i enlighet med egna behov. (UKM, s. 17, 20-21)

Tax shelter -modellen baserar sig på att en investerare får skattelättnader på sin investering i filmproduktionen. Som positiva sidor med modellen kan nämnas att det lockar även privata investerare till filmbranschen och det i sin tur kan hjälpa med att säkra finansiering för produktionen i ett tidigt skede. Som negativa sidor anses att modellen å andra sidan förutsätter att produktionen har privata investerare, samt att modellen anses vara mer komplicerad än de två andra. (ibid. s. 17, 20-21)

Tax credit -modellen innebär att producenten får göra skatteavdrag på produktionen. Återbetalningen är direkt proportionerlig till utgifterna, vilket ses som en positiv sida för modellen. (ibid. s. 17, 20-21)

Cash rebate -modellen innebär att producenten återbetalas en viss andel av de realiserade utgifterna i efterskott enligt redovisning. Den här modellen anses vara den enkla-

aste, och en del länder som tidigare använt sig av endera skattelättnadsmodellen har gått över till kostnadsersättningsmodellen precis av den orsaken. Till fördelarna kan räknas att återbetalningen är i direkt proportion till utgifterna, medan den klara nackdelen är att utbetalningen görs först i efterskott. (ibid. s. 17, 20-21)

3 BAKGRUND TILL FINSKA INCITAMENTET

I Europa har flera länder redan i många år haft ett produktionsincitament i bruk. Till exempel Irland har haft sitt incitament sedan år 1997, och Island sedan 1999. De senaste länderna att ta i bruk ett incitament är Norge och Estland som tog sina modeller i bruk år 2016. (UKM 2016, s. 17–19) I Finland har produktionsincitamentet bearbetats i närmare tio år före det äntligen togs i bruk. Produktionsincitamentet gör att det blir en konkurrens länder emellan dels om att få internationella produktioner till sig, men också om att hålla de egna filmproduktionerna kvar i landet.

Johanna Karppinen, verksamhetsledare för Audiovisual Finland, säger i en intervju för Yle att det nog finns intresse för Finland som filmland, men en av de först frågorna som kommer upp i diskussionen om inspelningsland är frågan om hur Finlands incitament-system ser ut (Yle 3.9.2015). I en annan intervju konstaterar Audiovisual Finlands f.d. verksamhetsledare Petra Theman att Finland förlorar flera bra chanser utan ett produktionsincitament, då det kommer in flera förfrågningar om filmproduktioner där Finland skulle vara förstahandsvalet för inspelningsland, men att Finland ändå faller bort då producenterna börjar jämföra incitamentens påverkan på budgeten. (Yle 25.8.2011)

Maailmalla festivaaleja kiertäessä ja Lappia markkinoidessa huomasi, että kiinnostusta on, mutta joka ainoa kysyi, että mikä se Suomen malli olikaan. Se (kannustinjärjestelmä) on hyvin yleinen systeemi, mitä maat ovat alkaneet käyttää. (Johanna Karppinen, citerat efter Yle 3.9.2015)

Olemme menettäneet monta tilaisuutta. On monia tarjouspyyntötapauksia, joissa suomalaiset ovat olleet puhtaasti ykkösvalinta, mutta sitten kun tuottajat alkavat verrata kannustimia, meillä ei ole paljon mitä tarjota. (Petra Theman, citerat efter Yle 25.8.2011)

I och med att produktionsincitament blivit vanligare i allt fler länder är det inte heller helt ovanligt att det görs beslut om att finska produktioner filmas i ett annat land där det blir billigare att göra filmen, trots att filmen kanske för manusets del egentligen kunde göras i Finland. Som Karppinen konstaterar i en intervju för Yle 3.9.2015 är det helt

förståeligt att produktioner dras dit var den konstnärliga visionen möter budgetens begränsningar. Problemet är att det inte utan ett produktionsincitament som uppmuntran kommer lika mycket utländska produktioner till Finland som finska produktioner görs utomlands. (Yle 3.9.2015)

On ihan ymmärrettävää, että tuotanto menee sinne missä taiteellinen visio kohtaa tuotannon taloudelliset reunaehdot. Suomalaisia elokuvia kuvataan muualla, mutta vastaavasti meille ei tulla ulkomailta kuvaamaan sellaisella volyymillä kuin kannustimen myötä tultaisiin. (Johanna Karppinen, citerat efter Yle 3.9.2015)

Ett färskt exempel på en finsk film vars inspelningar flyttats utomlands är finska produktionsbolaget Matila Röhr Productions film Ikitie som filmats i Estland under sommaren 2016. Filmens producent Ilkka Matila säger i en intervju för Yle 19.7.2016 att Estlands nya incitamentsystem blev nyckel till att kunna göra produktionen, då produktionen fick 30 % retur på så gott som alla sina utgifter i Estland. Ifall vi spenderar en miljon får vi 300 000 euro tilläggsfinansiering, säger han i intervjun. Filmens händelser utspelar sig i Sovjetunionen under 1930-talet, så det fanns mycket autentiska inspelningsplatser i Estland. Ikitie blev dessutom den första filmen att produceras med understöd från Estlands incitamentsystem. (Yle 19.7.2016)

Se toi meille puuttuvan rahoituksen, jonka avulla pystyimme tekemään tuotantopäätöksen. Saamme käytännössä 30 prosentin alennuksen kaikista sieltä ostetuista palveluista. Jos kulutamme Virossa miljoona euroa, saamme lisärahoitusta 300 000. Se oli avain elokuvan toteutumiseen. (Ilkka Matila, citerat efter Yle 19.7.2016)

Ikitie är i finska mått en stor filmproduktion och har en helhetsbudget på närmare 3 miljoner euro, med samproducenter i både Sverige och Estland. Enligt Yles reporter skulle filmen ha uppnått kraven för finska produktionsincitamentet (vilket vid filmens produktionstid först var under utveckling), och Matila säger i intervjun att han absolut skulle ha kunnat tänkta sig att producera filmen i Finland om ett incitamentsystem skulle ha funnits. Finland har lätt byråkrati, är ett säkert land med bra infrastruktur och servicenivå, och dessutom har vi en hög professionell nivå - allt det här talar för Finland, säger Matila i intervjun. (Yle 19.7.2016)

Figur 2. Ikitie, Matila Röhr Productions Oy, 2017 (Yle 19.7.2016)

Filmen *Ikitie* baserar sig på en bok av Antti Tuuri med samma namn. Inspelningarna skedde under sommaren 2016 och en del i januari 2017. *Ikitie* är en del av Finland 100-projektet, och har premiär hösten 2017. (MRP 2017) Filmens budget var ca 2,38 miljoner euro vid det skedet att understöd ansöktes från SES varav understöd från SES 800 000 euro (SES 2015).

I och med att finska produktioner görs utomlands försvinner även Filmstiftelsens understöd utomlands. Jukka Helle som är VD för finska produktionsbolaget Solar Films konstaterar i en intervju för Yle angående filmen *Imaginaerum* by Nightwish (2012) att det visst är lite avigt att åka till en annan kontinent för att få mer finansiering för en produktion. (Yle 25.8.2011)

Tietysti kuvio on vähän hassu, kun joudumme lähtemään toiselle mantereelle tuottamaan elokuva vain sen takia, että sieltä saadaan lisää rahoitusta. (Jukka Helle, citerat efter Yle 25.8.2011)

Figur 3. *Imaginaerum* by Nightwish, Solar Films 2012 (Solar Films 2017)

Solar Films produktion *Imaginaerum* by Nightwish (2012) är en fantasifilm där musiken och den digitala världens spelar en stor roll. Filmen gjordes som en samproduktion med Kanada, där Solar Films fungerade som minoritetsproducent (SES 2011). Filmen hade en helhetsbudget på ca 2,7 miljoner euro. Den finska andelen av budgeten var 897 000 € varav understöd från SES 430 000 €. Helle berättar i en intervju för Sini Jääskeläinens examensarbete att det slutligen blev endast några hundra tusen euro av budgeten kvar i Finland, och konstaterar att det är helt absurt att finansieringen från filmstiftelsen, kanalen och Nightwish spenderas utomlands, men de enda pengarna som stannar i Finland är i princip regissörens lön och rättigheterna till själva filmen. (Jääskeläinen 2013, s. 14-17)

Onhan se absurdiä, että me lähettiin yhteisesti perusrahoituksen kanssa; Suomen elokuväsäätiö, telkkari ja Nightwish, sinne (Kanadaan) ja mitään muuta ei tule Suomeen takaisin kuin ohjaajan palkkio. Saadaan leffa, mutta raha kuluu ulkomailla. (Jukka Helle 23.7.2013, citerat efter Jääskeläinen 2013 s. 17)

Orsaken till att filmen gjordes till så stor del utomlands var att den inte skulle ha varit lönande att göra i Finland. Filmen är nästan enbart filmad mot green screen i studio och är i princip uppbyggd i postproduktionen. Helle säger att man inte i Finland ännu har vana av att göra så massiva digitaleffekt-filmer, vilket syntes i budgetuppskattningarna bland de finska postproduktionsbolagen. Han berättar att utgifterna endast för postproduktionen skulle ha blivit kring 2,5 miljoner euro ifall arbetet skulle ha gjorts i Finland, då hela budgeten nu var ca 2,7 miljoner. (Jääskeläinen 2013, s. 14-17)

Suomesta puuttuu tällä hetkellä massiivisten (digitaalisten efekti-) elokuvien, kuten *Imaginaerum*in, tekemisen rutiini, jonka takia tämän tyyppiset elokuvat ovat vielä haasteellista toteuttaa Suomessa. Tämä näkyi muun muassa varovaisuutena kustannusarvioita tehtäessä jälkitöiden osalta suomalaisen palveluntarjoajan puolelta. Arviot tehtiin varman päälle ettei post-talo jäisi pulaan pienen budjettinsa kanssa. (Jukka Helle 23.7.2013, citerat efter Jääskeläinen 2013 s. 16)

En annan orsak, förutom budgeten, till att produktionen måste göras som en samproduktion med en utländsk samproducent var att det blev tydligt redan tidigt i skrivandet av manuset att filmen skulle vara på engelska och krävde naturligt engelskspråkiga skådespelare. Att det blev just Kanada som samproduktionsland berodde på att landet har en stark VFX-produktion (visuella effekter, visual effects) och att Helle redan från tidigare hade en bekant producent där som var specialiserad på postproduktion. (Jääskeläinen 2013, s. 14–17)

Summorna för filmproduktionerna kan lätt bli stora, då utländska produktioner i allmänhet har miljonbudgeter och stora filmteam. Johanna Karppinen konstaterar i en intervju för Yle att de största kostnaderna för filmproduktioner är transporter, boende och mat, och tillägger att det oftast även går pengar till hotellets bar. (Yle 13.4.2015)

Elokuvan tekeminen on ihmisten kuljettamista paikasta toiseen, ja heille on oltava ruoka ja majoitus sekä päivärahat pitää maksaa. Ja hyvin usein rahaa menee myös sinne hotellin aulabaariin. (Johanna Karppinen, citerat efter Yle 13.4.2015)

En internationellt sett medelstor produktion kan lätt ha ett filmteam på 70 personer, och alla dessa behöver bl.a. transporter, kost och logi för att filminspelningarna ska kunna bli av. Redan för en veckas inspelningar för ett ca 70 personers filmteam blir det närmare 500 övernattningar, 1000 varma mål mat och en hel del transporter. Den direkta påverkan av dessa summor kan lätt bli väldigt stor och betydelsefull för staden och landet där filmen spelas in. (UKM 2016)

Av Hollywood-produktionen Hanna (2011) filmades en liten del i finska Lappland, och filmen är ett utmärkt exempel på hur stor påverkan utländska produktioner kan ha för Finland och finska filmbranschen. Inspelningarna i Finland varade i en vecka och hämtade in närmare en miljon euro, utan att räkna med multiplikatoreffekten, säger Anne Laurila, representant för POEM-stiftelsen. (POEM-stiftelsen är upplöst sedan maj 2016, motsvarande arbete görs av Norra Finlands Filmkommission där Laurila fungerar som filmkonsult.) Ifall Finland skulle ha haft ett produktionsincitament i bruk skulle produktionsbolaget ha varit intresserade av att filma en längre tid i Finland, berättar Laurila. (Yle 10.3.2011)

He kuvasivat viisi päivää ja alueelle jäi hieman alle miljoona euroa. Eikä siinä ei ole laskettu edes kerrannaisvaikutuksia, eli se on ihan puhtaasti kaikki mitä tuotanto käytti rahaa alueella. Jos meilläkin olisi ollut tällainen kannustinjärjestelmä, niin tuotannolla olisi ollut kiinnostusta kuvata pidempäänkin. (Anne Laurila, citerat efter Yle 10.3.2011)

Figur 4. *Hanna*, Focus Features 2011 (IMDb 2017a)

4 FINSKA INCITAMENTSYSTEMET

Produktionsincitamentet i Finland baserar sig på cash rebate-modellen och är en compensation som betalas retroaktivt till producenten efter produktionen, i enlighet med de slutliga utgifterna av hur mycket produktionen förbrukat i landet. Tack vare incitament-systemet kan både finska och utländska produktioner från och med början av 2017 få upp till 25 % ersättning på utgifter så som löner och tjänster för en produktion eller delar av en produktion som gjorts i Finland. (Tekes 2017b)

Att man bestämde sig för ett understöd på 25 % motiverar arbetsgruppen för Undervisnings- och Kulturministeriets rapport med att Finland inte skulle vara tillräckligt konkurrenskraftigt med ett understöd på 20 % jämfört med Norge och Estland som nyligen tagit i bruk sina incitament med 25 % respektive 30 % retur på utgifter. Så här skulle Finland även ha bättre konkurrenskraft mot länder som Litauen och Lettland, som båda har 20 % understöd. (UKM 2016, s. 28–29)

Produktionsincitamentet kan beviljas för fiktiva långfilmer, dokumentärfilmer, fiktion i serieformat med manuskript (i praktiken tv-drama) eller animationsproduktioner. Understöd beviljas inte för reality-tv, talkshower, musikvideoinspelning, inspelning av nö-

jes- eller sportevenemang, marknadsförings- eller rekryteringsfilmer. (Tekes 2017a) Det finns en hel del krav för produktionen att uppfylla för att alls få understöd, och för att få maximalt möjligt understöd. (Tekes 2017b) Kraven för kompensationen kan variera från fall till fall och Tekes, som ansvarar för utbetalningen av understödet, kan i vissa fall kräva att minimiförbrukningen i Finland är upp till 50 % av produktionens budget (Finlex).

I Finlands statsbudget är det reserverat 10 miljoner euro per år för produktionsincitamentet (Audiovisual Finland 2017b). Risken med produktionsincitamentet är trots allt väldigt liten: ifall en produktion inte blir av betalas inte heller något understöd. Produktionsincitamentet är alltså ingen gratis kompensation, utan en uppmuntran för att locka produktioner att komma till Finland. (YLE 13.11.2014) Man tog exempel av Norge och dubblade summan de reserverat för första året, då budgeten för dem tog slut redan i början av året och gick till en enda stor internationell produktion. (UKM 2016, s. 30) En intressant fråga som jag dock inte har hittat svar på är vad som händer ifall det går för Finland lika som för Norge, och de reserverade 10 miljoner euro tar slut före årets slut, eller vad som gjordes i Norge i den situationen.

4.1 Kostnader godkända för kompensation

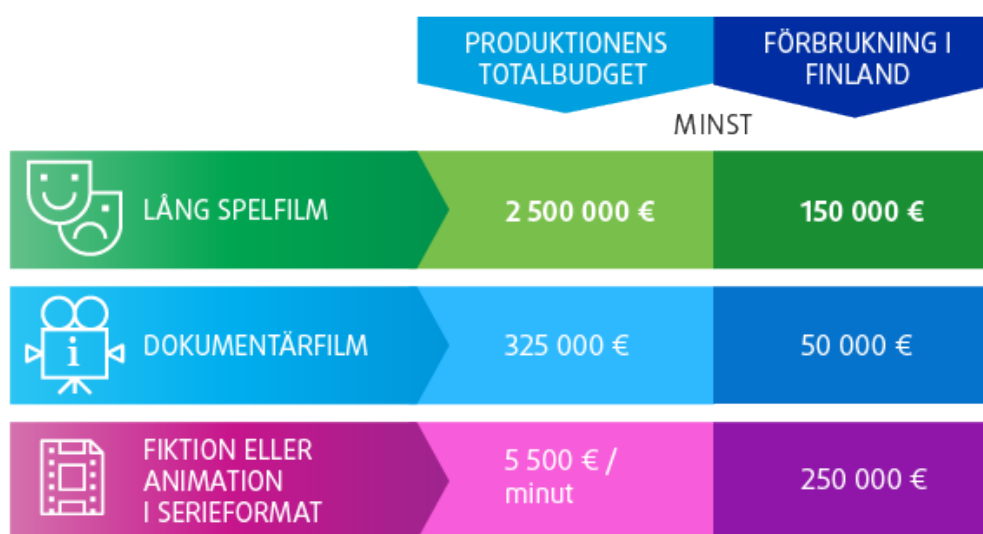
Kostnader som berättigar till kompensation bör vara direkta kostnader för produktionen i form av köp av varor eller tjänster av företag skattepliktiga i Finland. Kostnaderna kan ha uppkommit antingen under pre-produktion, inspelning eller post-produktion. (Tekes 2017b, s. 2–3) Löner utbetalda till personer skattepliktiga i Finland berättigar till kompensation, likaså i viss mån indirekta personalkostnader så som socialskyddsförmåner, personalutbildning och naturaförmåner. Hyra för utrymmen i direkt användning för produktionen berättigar till kompensation, men till det räknas inte till exempel kontorsutrymmen, utan endast utgifter för studio och inspelningsutrymmen. Övriga kostnader som berättigar till kompensation är kostnader för t.ex. hyra av utrustning, bygge av scenografi, catering, boende, rese- och transportkostnader, musik och tjänster inom post-produktionen. Till kostnader som gottgörs godkänns även kostnader i Finland för att göra verket bättre tillgängligt för handikappade personer (vilket även finns nämnt i EU:s regler om statligt stöd). (Tekes 2017b, s. 2–3)

Kostnader man inte kan ansöka om ersättning för är kostnader för juridiska tjänster, marknadsförings- och distributionskostnader och kostnader för anskaffning av finansiering, då dessa inte anses vara direkta produktionskostnader. Kostnaderna som redovisas bör även räknas utan moms. (Tekes 2017a)

Den sökande kan bli ombedd att tillföra information och dokument som påvisar sambandet mellan utgifterna och produktionen, så som kopior av kvitton eller faktureringsunderlag, eller motivering till val av vissa tjänster. Tekes förbehåller sig även rätten att inte godkänna utgifter vars samband till produktionen inte kan påvisas tillräckligt nog. (Tekes 2017b, s. 2–3)

4.2 Villkor för kompensation

Som ett av de grundläggande kraven för att en produktion ska kunna ansöka om understöd finns en minimibudgetgräns som består både av en helhetssumma och en summa som ska förbrukas inom Finland (se fig. 5) (Tekes 2017a). För långfilmer är budgetgränsen 2,5 miljoner euro och summan för förbrukningen i landet 150 000 euro. En monetär maximalsumma för understödet används inte i Finland, utan maximibeloppet av de kostnader en produktion ansöker om understöd får vara max 80 % av den totala produktionsbudgeten (Finlex).

Figur 5. Budgetgränser för produktionsincitamentet i Finland (Tekes 2017a)

Att budgetgränsen på 2,5 miljoner euro satts så pass högt motiveras med att man inte vill att produktionsincitamentet och SES understöd för inhemska produktioner går i kors med varandra (UKM 2016, s. 29). Helt inhemska filmer har under de senaste åren haft medelbudgeter på ca 1,5 miljoner euro (SES årsrapporter 2010–15). Med den höga budgetgränsen för produktionsincitamentet begränsas antalet helt inhemska produktioner som kan söka om incitamentets understöd, då deras understöd fortsättningsvis skulle komma från SES. Man vill dock behålla chansen att understöda exceptionellt stora och ambitiösa produktioner, då det kan komma överlapp mellan produktionsincitamentet och SES understöd. Då SES ger understöd högs en miljon per produktion utgör det max 40 % av budgeten för en helt inhemsk film som kommer upp till produktionsincitamentets budgetgräns. (UKM 2016, s. 29)

Mellan åren 2010–2015 är det enligt SES årsrapporter endast en helt inhemsk produktion som skulle ha kommit upp till budgetgränser för produktionsincitamentet. Tom of Finland (Helsinki-filmi, 2017) har en budget på ca 3,75 miljoner euro (vid tidpunkten för ansökan till SES, slutliga budgeten blev omkring 5 miljoner euro (IMDb 2017b) varav SES understöds andel är 700 000 euro (SES årsrapport 2015). Den enda andra helt inhemska filmen vars budget varit över två miljoner under de senaste fem åren är filmen Iris (Långfilm Productions, 2011). Filmens budget var 2,15 milj. euro, varav SES understöd 700 000 euro (SES årsrapport 2010). Bland samproduktioner är andelen som skulle varit berättigade till understöd betydligt större (SES årsrapporter 2010–15).

Utöver budgetgränserna förutsätts för alla ansökande att även följande krav uppfylls:

- Produktionen har en finsk samproducent som behåller IPR-rättigheter eller använder sig av en finsk produktionskoordinator
- Produktionen har ett distributionsavtal
- Produktionen bör använda sig av finska konstnärliga eller andra färdigheter i form av t.ex. manus, regi, skådespelande, produktionsplanering, filmfotografi, musik, dräktdesign mm. och/eller använda sig av finska inspelningsplatser där det förs fram finska landskap eller arkitektur eller avbilda finländsk livsstil eller kunnande.

(Tekes 2017a)

Dessutom ska produktionen kunna klassas som en kulturprodukt, vilket betyder att den bör uppfylla tre punkter om krav i enlighet med Statsrådets förordning om kompensation för audiovisuella produktioner:

- Filmen eller bildprogrammet bildar en konstnärlig helhet
- Dess innehåll baserar sig på kulturvärden som har sitt ursprung i kulturidentiteten
- Skapande upphovsmän och utövande konstnärer har gjort en betydande insats i produktionen, och de löner och arvoden som betalas dem utgör en betydande del av produktionskostnaderna.

(Finlex)

Att produktionen måste ha antingen ha en finsk samproducent eller produktionskoordinator har även betydelse för den konkreta ansökan, då ansökan om understödet bör göras av någon med finskt FO-nummer, d.v.s. antingen av producenten eller produktionskoordinatör. Ifall produktionen använder sig av en finsk produktionskoordinator följer vissa specifika regler gällande rapporteringen, vilka jag går noggrannare in på i stycket nedan. (Tekes 2017a)

4.3 Rapportering och utbetalning

Tekes beviljar stöd endast för verksamhet som utförs efter att ansökan om finansiering lämnats in (Finlex). Ansökan är nätbaserad och behandlingstiden är omkring 40 dagar. Då produktionen har säkrat 50 % av sin finansiering kan ett preliminärt finansieringsbeslut göras. Det preliminära beslutet gäller i sex månader och under tiden följs produktionens utveckling upp i enlighet med tidsplanen angiven i ansökan om finansieringen. Beslutet träder i kraft då samtliga villkor Tekes ställt på det villkorliga finansieringsbeslutet har uppfyllts, i allmänhet då 80 % av finansieringen säkerställts. (Tekes 2017a)

I produktioner där en finsk samproducent medverkar och betalar kostnader som uppkommer i Finland är det även den personen som gör understödsansökan till Tekes och mottar finansieringsbeslutet. I produktioner med en finsk produktionskoordinator är det koordinatör som gör ansökan om betalningsgottgårelsen, och i det fallet har Tekes vissa krav på hur rapporteringen bör sköts för produktionen. (Tekes 2017a)

- Produktionskoordinatören är den som gör ansökan, men understödet betalas till huvudproducenten, som även är mottagare för finansieringsbeslutet.
- Det är koordinatören som för huvudproducenten skaffar tjänster i landet och betalar fakturor för dessa, och fakturerar sedan huvudproducenten för dessa tillsammans med sitt eget arvode.
- Huvudproducenten och produktionskoordinatören bör sinsemellan ha ett detaljerat avtal om betalningsvillkor och -tidtabeller.
- Koordinatören bör uppehålla en kostnadsspecifikation över hela produktionen, och överlämnar den tillsammans med ett revisoruttalande och fakturor till huvudproducenten.
- Revisorn, som bör vara en oberoende finländsk revisor, bör säkerställa att samtliga betalningar gjorts till underleverantörerna och att huvudproducenten har betalat koordinatörens faktura.
- Huvudproducenten ansvarar för att lämna in en slutlig redovisning till Tekes inkluderande kostnadsspecifikation och revisionsuttalandet.
- Tekes betalar understödet till huvudproducenten då kostnadsspecifikationen och revisionsuttalandet lämnats in till Tekes inom utsatt tid.

(Tekes 2017a)

Vid behov kan produktionsunderstödet betalas periodvis under produktionen mot separat revision. Kompensationen betalas retroaktivt enligt redovisade utgifter, och kan ansökas för utgifter från och med 1.1.2017, d.v.s. datumet då produktionsincitamentet tagits i kraft i Finland, dock tidigast från och med datumet då ansökan om finansiering lämnats in till Tekes. Tekes har som mål att göra betalningen för gottgörelsen inom 21 dagar efter att redovisningen med bilagor kommit till dem. (Tekes 2017a)

Då ansökan lämnats in blir namnet på den som ansökt om finansiering offentlig information tillsammans med dess FO-nummer, verksamhetsområde, belopp av finansiering som ansökts och beviljats samt ansökans diarienummer. I rapporter om produktionen eller dess resultat bör nämnas att Tekes finansierat projektet. (Tekes 2017b, s. 2)

Tekes förbehåller sig rätten att vara i kontakt med myndigheter eller finansiärer, så som till exempel Skatteförvaltningen, investerare eller SES för information om betalning och

övervakning av ett projekt med ansökan om finansiering. Sökanden förbinder sig till att i förväg underrätta Tekes om möjliga förändringar i produktions- och finansieringsplanen, och Tekes förbehåller sig rätten att vid behov göra ändringar i sitt finansieringsbeslut på grund av möjliga förändringar i produktionen. (Tekes 2017b, s. 2–5)

Man strävar efter att hålla finska produktionsincitamentet enkelt uppbyggt och snabbt tillgängligt. Av den orsaken har det beslutats att t.ex. inte ha specifika ansökningsdatum utan istället ha en fortlöpande ansökan för understödet. Ansökningsdatum tros både göra det svårare för internationella produktioner och orsaka mer administrativt arbete. (Tekes 2017a, UKM 2016 s. 29–30)

5 DISKUSSION KRING INCITAMENTET

Produktionsincitamentet ska hjälpa stärka landets ekonomi i och med att det inte är en gratis kompensation, utan endast betalas för realiserade utgifter. Ifall en produktion spenderar en miljon euro i landet och får 250 000 euro, d.v.s. 25 %, av det i retur, blir det fortfarande 750 000 euro kvar i landet, och då man tar multiplikatoreffekten i beaktande blir den summan betydligt större.

Arbetsgruppen för Undervisnings- och Kulturministerier har gjort en beräkning på den ekonomiska inverkan av incitamentsystemet (se tabell 1). I detta arbete används en reducerad version av UKM:s tabell översatt av skribenten. Arbetsgruppen har beräknat att det för tillfället görs produktioner som kommer över minimibudgetgränsen för incitamentet för totalt 18 miljoner euro. Ifall det nya incitamentsystemet lockar till sig produktioner till landet som spenderar totalt 28 miljoner euro (d.v.s. en ökning på 10 miljoner), går det 7 miljoner euro av statsbudgeten (av den budgeterade 10 miljoner) till understöd för produktionerna. I det fallet räknar man med att nettopåverkan på statsekonomi blir ett minus på en miljon euro. Då man tar multiplikatoreffekten i beaktande blir den totala summan av produktionskostnaderna i scenario A 56 miljoner euro och nettopåverkan på statsekonomi ett plus på fem miljoner euro. (UKM 2016, s. 27)

I scenario B räknar man med en ökning i produktionskostnader på 20 miljoner euro, då hela budgeten för understödet används, det vill säga 10 miljoner. I det fallet skulle net-

toppåverkan på statsekonomin bli ett plus på 2 miljoner euro, och motsvarande summa då man tar multiplikatoreffekten i beaktande skulle vara 14 miljoner euro. Enligt arbetsgruppens rapport skulle man behöva få en ökning i produktionskostnaderna på 15 miljoner euro (vilket skulle bli total 33 miljoner euro) för att nettopåverkan av statsbudgeten skulle bli på noll. (UKM 2016, s. 27)

Tabell 1. Uppskattning av ekonomiska inverkan av incitamentet (UKM 2016, s. 27)

	Ekonomisk inverkan A (milj. euro)	Ekonomisk inverkan B (milj. euro)
Uppskattning på summan av produktionskostnader i nuläget som är berättigade till understöd	18	18
Beräknad ökning i produktionskostnader	10	20
Totala summan av produktionskostnader	28	38
Statens utgifter (25 % understöd)	7	10
Skatteintäkter från de ökade produktionskostnaderna	6	12
Nettopåverkan på statsekonomin (direkt påverkan)	-1	2
Ökning i produktionskostnader med beaktande av multiplikatoreffekten (multiplikator = 2)	20	50
Totala summan av produktionskostnader med beaktande av multiplikatoreffekten	56	76
Skatteintäkter från de ökade produktionskostnaderna med beaktande av multiplikatoreffekten	12	23
Nettopåverkan på statsekonomin med beaktande av multiplikatoreffekten	5	14

Den främsta direkta påverkan av produktionsincitamentet syns i filmbranschen i form av fler jobb. Omsättningen för Islands filmproduktion har enligt rapporter ökat med över 300 % mellan åren 2010 och 2014. Ungefär hälften av den budgeterade summan för incitamentet går årligen till utländska produktioner. (UKM 2016, s. 11)

Kroatien tog i bruk sitt incitamentsystem 2012 med 20 % retur på utgifter i landet och en årsbudget på 2,5 miljoner euro. (UKM 2016, s.19) Enligt rapporter räknar man med att incitamentet redan det första året gav 7 % vinst. På två år har antalet inspelningsdagar i landet öka med hälften och summan som använts för löner har stigit med 227 %. Även skatteintäkterna för inkomstbeskattning räknas ha stigit med 477 % under samma tid. (Audiovisual Finland 2017b)

Redan första året då Ungern tog i bruk sitt produktionsincitament hämtade utländska produktioner 21 miljoner euro till landet. Andra året med incitamentet i bruk hämtade in 85 miljoner euro, och följande 150 miljoner. Under fem års tid har räknas Ungerns audiovisuella bransch har vuxit 6,5-faldigt i och med den otroliga ökningen av utländska produktioner. Som följd av detta har man kunnat bygga stora filmstudior i landet för att ännu bättre kunna uppfylla efterfrågan. (Audiovisual Finland 2017b)

Den direkta påverkan av produktionsincitamentet syns även inom branscher för tjänster som filmproduktionerna använder sig av, så som till exempel hotell- och restaurangbranschen samt bygg- och logistikbranscherna. Under sommaren 2014 filmades indiska Bollywoodfilmen *Shamitabh* i Lappland. Då produktionens inspelningar skedde utanför den egentliga säsongen öppnades hotellet enkom för produktionen och det totala antalet hotellövernattningar var 177 till antal. I början av 2016 filmades en kinesisk realityserie i Lappland som sysselsatte 10 lokala guider i två veckors tid och resulterade i 600 övernattningar. (UKM 2016, s. 12)

På längre sikt har rapporter visat att produktionsincitamentet till exempel kan ge upphov till nya arbetsplatser. I Irland har stora delar av den amerikanska tv-serien *Game of Thrones* filmats. Enligt rapporter har produktionen hjälpt till med att öka landets ekonomi med omkring 140 miljoner euro under de senaste fem åren. I och med produktionen har det kommit till 900 jobb med fastanställning och ungefär 5700 deltidsjobb. (Det specificeras dock inte ifall dessa arbetsplatser är i direkt eller indirekt samband med tv-produktionen.) (UKM 2016, s. 12)

På långsiktigt perspektiv är även den så kallade filmturismen en anmärkningsvärd påverkan av produktionsincitamentet. Filmturism innebär att turister väljer att åka till resmål där välkända filmer eller tv-serier filmats. (UKM 2016, s. 25) Tv-serien *Game of Thrones* har även till stor del filmats i Kroatien, där den ökade turismen hämtar in omkring 10 miljoner euro årligen endast i staden Dubrovnik (Audiovisual Finland 2017b). En brittisk undersökning (*The Rise of Destination Marketing Through Movies and TV*) visar att 40 miljoner turister år 2012 valde sina resmål i första hand på basen av en film eller tv-serie de sett som spelats in i det området. Av de som deltagit i undersökningen nämnde 10 % att de gjort beslutet på basen av en film de sett. (UKM 2016, s. 25)

6 AVSLUTNING

Produktionsincitamentet har definitivt alla chanser att ge ett stort lyft för den audiovisuella branschen i Finland, och för landet i allmänhet. I Finland finns fina och varierande miljöer att filma i, allt från Lappland till skärgården, från landsbygden till städer, och på relativt korta avstånd där till om man jämför med många andra länder. Jag tror absolut att Finland som land har potential att få väldigt mycket ut av det nya incitamentet, men mycket kommer även an på marknadsföringen och att produktioner faktiskt hittar till oss.

Forskningsfrågorna jag nämnde i inledningens syfte och mål var: Hur är det finska produktionsincitamentet uppbyggt? Vad kan man förväntas uppnå med det? Båda frågorna är svåra att svara kort och koncist på, men jag upplever trots det att jag i mitt arbete kommit fram till väldigt uttömmande svar i respektive fråga.

I och med arbetet har jag själv lärt mig väldigt mycket om ämnet, och hoppas även att arbetet kan fungera som informationskälla för andra producenter eller någon annan som är nyfiken på ämne. Det är mycket inom ämnet jag ser att man kunde forska vidare om. Självklart skulle det vara väldigt intressant att ta reda på hurdana resultat produktionsincitamentet gett för Finland efter några år i bruk, och huruvida det gett liknande framgångar som i andra länder. Ett annat alternativ till vidare forskning skulle kunna vara en jämförelse mellan de olika europeiska länderna och deras incitament, och söka svar på frågor som till exempel hur de olika incitamenten ser ut i de europeiska länderna (med tanke på att samtliga länderna är bundna av samma EU regler), ifall det finns regionala skillnader mellan länder eller hur de länder har marknadsförts som fått mest ut av sina incitament och vad det är som gjort just dessa länder framgångsrika.

KÄLLOR

- Arbets- och näringsministeriet, 2014. EU:s regler om statligt stöd. Tillgänglig: [https://tem.fi/documents/1410877/2851861/EUs_regler_om_statligt_stod_web+\(2\).pdf/25e2c266-402a-42ae-9c7c-7e2acc22146f](https://tem.fi/documents/1410877/2851861/EUs_regler_om_statligt_stod_web+(2).pdf/25e2c266-402a-42ae-9c7c-7e2acc22146f). Hämtad 31.1.2017
- Aromaa, Jonni, 2011. Taantuma ajaa suomalaisia elokuvatuotantoja ulkomaille, Yle Uutiset 25.8.2011. Tillgänglig: <http://yle.fi/uutiset/3-5412480>. Hämtad 23.1.2017
- Audiovisual Finland, 2017a. Audiovisual Finland. Tillgänglig: <http://www.audiovisualfinland.fi/>. Hämtad 9.2.2017
- Audiovisual Finland, 2017b. Suomeen audiovisuaalisen alan tuotantokannustin vuonna 2017. Tillgänglig: <http://www.tuotantokannustin.fi>. Hämtad 10.1.2017
- Backman, Jarl. 2008, Rapporter och uppsatser, 2 uppl., Studentlitteratur
- British Film Institution, 2017. About UK ceative tax reliefs. Tillgänglig: <http://www.bfi.org.uk/film-industry/british-certification-tax-relief/about-tax-relief>. Hämtad 22.1.2017
- Irish Film Board, 2017. Section 481, Ireland's Film & TV tax credit. Tillgänglig: http://www.irishfilmboard.ie/financing_your_film/Section_481/5. Hämtad 22.1.2017
- Juntti, Maija-Liisa, 2015. Elokuva-ala penää hallitukselta kannustinjärjestelmää – kotimaisetkin tuotannot karkaavat naapurimaihin, Yle Uutiset 3.9.2015. Tillgänglig: <http://yle.fi/uutiset/3-8273407>. Hämtad 23.1.2017
- Jääskeläinen, Sini, 2013. Kansainväliset yhteistuotannot Suomessa – edellytykset niiden saamiselle ja merkitys elokuva-alalle, Examensarbete, Helsingfors: Metropolia, Elokuva ja Televisio. Tillgänglig: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2013092415501>. Hämtad 9.1.2017
- EUR-Lex, Fördraget om Europeiska Unionens funktionssätt. Tillgänglig: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=SV>. Hämtad 31.1.2017
- EUR-Lex, Kommissionens förordning nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget. Tillgänglig: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0651&from=EN>. Hämtad 31.1.2017
- Finlands Filmkommission, 2017. Suomen Elokuva komissio. Tillgänglig: <http://www.filmfinland.fi/suomen-elokuvakomissio/>. Hämtad 9.2.2017

Finlands Filmstiftelse, 2017. Suomen elokuvasäätiö, Esittely. Tillgänglig:
<http://ses.fi/saeactioe/esittely/>. Hämtad 30.1.2017

Finlands Filmstiftelse, 2015. Elokuvuvuosi 2015, Facts and Figures. Tillgänglig:
http://ses.fi/fileadmin/dokumentit/Elokuvuvuosi_2015_Facts_Figures.pdf. Hämtad 29.1.2017

Finlands Filmstiftelse, 2014. Elokuvuvuosi 2014, Facts and Figures. Tillgänglig:
http://ses.fi/fileadmin/dokumentit/Elokuvuvuosi_2014_Facts_Figures.pdf. Hämtad 29.1.2017

Finlands Filmstiftelse, 2013. Elokuvuvuosi 2013, Facts and Figures. Tillgänglig:
http://ses.fi/fileadmin/dokumentit/Elokuvuvuosi_2013.pdf. Hämtad 29.1.2017

Finlands Filmstiftelse, 2012. Elokuvuvuosi 2012, Facts and Figures. Tillgänglig:
http://ses.fi/fileadmin/dokumentit/Elokuvuvuosi_2012_Facts_Figures.pdf. Hämtad 29.1.2017

Finlands Filmstiftelse, 2011. Elokuvuvuosi 2011, Facts and Figures. Tillgänglig:
http://ses.fi/fileadmin/dokumentit/Elokuvuvuosi_2011_Facts_Figures.pdf. Hämtad 29.1.2017

Finlands Filmstiftelse, 2010. Elokuvuvuosi 2010, Facts and Figures. Tillgänglig:
http://ses.fi/fileadmin/dokumentit/Elokuvuvuosi_2010_Facts_Figures.pdf. Hämtad 29.1.2017

Finlex 2016. Statsrådets förordning om kompensation för audiovisuella produktioner.
Tillgänglig: <http://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2016/20161547>. Hämtad 19.1.2017

IMDb 2017a. Hanna Photo Gallery. Tillgänglig:
<http://www.imdb.com/title/tt0993842/mediaviewer/rm4193517824>. Hämtad 26.2.2017

IMDb 2017b. Tom of Finland. Tillgänglig:
http://www.imdb.com/title/tt5226984/?ref_=nv_sr_1. Hämtad 8.3.2017

Investopedia 2017. Fiscal multiplier. Tillgänglig:
<http://www.investopedia.com/terms/f/fiscal-multiplier.asp>. Hämtad: 14.3.2017

Köngäs, Päivi, 2015. Elokuva- ja tv-tuotannot kaikkoavat kannustimien perässä ulkomaille, Yle Uutiset 10.12.2015. Tillgänglig: <http://yle.fi/uutiset/3-8514397>. Hämtad 23.1.2017

MPR Matila Röhr Productions Oy, 2017. Ilkka Matilan tuottaman ja AJ Annilan ohjaaman suurelokuvan Ikitie kuvaukset alkoivat Virossa. Tillgänglig:
<http://www.matilarohr.com/index.php/uutiset/item/33-ilkka-matilan-tuottaman-ja-aj-annilan-ohjaaman-suurelokuvan-ikitie-kuvaukset-alkoivat-virossa>. Hämtad 8.2.2017

- Norwegian Film Institute 2017. The incentive scheme. Tillgänglig:
<http://www.nfi.no/english/incentive>. Hämtad 22.1.2017
- Parkkinen, Pia, 2016. Virolaiset tekivät sen taas – suomalaista Ikitie-elokuvaa tehdään kotimaan sijasta Virossa, Yle Uutiset 19.7.2016. Tillgänglig:
<http://yle.fi/uutiset/3-9036304>. Hämtad 23.1.2017
- Patel, Runa & Davidson Bo, 2011. Forskningsmetodikens grunder, 4 uppl., Studentlitteratur
- Solar Films 2017. Imaginaerum by Nightwish, kohtauskuvia.
http://www.solarfilms.com/elokuvat/kaikki/imaginaerum/fi_FI/kuvat/_files/88554750937661883/default_FS/01_0005.jpg. Hämtad 26.2.2017
- Tekes, 2017a. Audiovisuaalisen alan tuotantokannustin. Tillgänglig:
<https://www.tekes.fi/rahoitus/av-ala/>. Hämtad 9.1.2017
- Tekes, 2017b. Audiovisuaalisen alan tuotantokannustimen yleiset ehdot. Tillgänglig:
https://www.tekes.fi/globalassets/global/asiointi/ehdot/audiovisuaalisen_alan_tuotantokannustimen_yleiset_ehdot.pdf. Hämtad 18.1.2017
- Tekes 2017c. Tekes palvelee suomalaisen elinkeinoelämän ja tutkimuksen uudistumista. Tillgänglig: <https://www.tekes.fi/tekes/>. Hämtad 9.2.2017
- Undervisnings- och Kulturministeriet, 2016. Pieni riski - suuri mahdollisuus, Ehdotus audiovisuaalisen tuotannon kannustinjärjestelmäksi. Tillgänglig:
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-406-1>. Hämtad 9.1.2017
- Yle Oulu, 2011. Elokuvatuotannot lipuvat Suomesta muualle, Yle Uutiset 10.3.2011. Tillgänglig: <http://yle.fi/uutiset/3-5323131>. Hämtad 23.1.2017